

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 291/2542

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 234, ป.วิ.พ. มาตรา 57, ป.พ.พ. มาตรา 4, ป.วิ.พ. มาตรา 142, ป.พ.พ. มาตรา 1269, ป.พ.พ. มาตรา 193/30, ป.วิ.พ. มาตรา 172, ป.พ.พ. มาตรา 233, ป.พ.พ. มาตรา 235, ป.พ.พ. มาตรา 236

ย่อ / หลักกฎหมาย

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 234 บัญญัติให้เจ้าหนี้ผู้ใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้จะต้องขอหมายเรียกลูกหนี้เข้ามาในคดีนั้นด้วย ก็เพื่อให้ลูกหนี้ได้มีโอกาสรักษาสีทธิของตน ดังนั้นการที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ 1 เข้ามาในคดีนี้แทนการขอให้ศาลหมายเรียกจำเลยที่ 1 เข้ามาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 57(3) จึงถือได้ว่าการเรียกลูกหนี้เข้ามาในคดีตามความมุ่งหมายของบทบัญญัติดังกล่าวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 4 แล้ว โจทก์จึงฟ้องจำเลยที่ 1 แทนการขอหมายเรียกจำเลยที่ 1 ให้เข้ามาในคดีได้ หาเป็นเหตุที่จะต้องยกฟ้องโจทก์และขัดข้องที่จะพิพากษาให้จำเลยอื่นชำระหนี้แก่โจทก์โดยอ้างว่าโจทก์มิได้หมายเรียกจำเลยที่ 1 เข้ามาในคดีไม่ การที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ 1 โดยมีได้มีคำขอบังคับให้จำเลยที่ 1 ชำระหนี้นั้นก็เนื่องจากศาลฎีกาเคยพิพากษาให้จำเลยที่ 1 ชำระหนี้รายเดียวกันนี้ให้แก่โจทก์ไปก่อนแล้วจึงไม่จำเป็นต้องมีคำขอบังคับจำเลยที่ 1 อีก ทั้งเมื่อมิได้มีคำขอบังคับจำเลยที่ 1 ศาลก็พิพากษาบังคับจำเลยที่ 1 ไม่ได้อยู่แล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 142 หาเป็นเหตุให้ฟ้องโจทก์ต้องเสียไปถึงกับยกฟ้องโจทก์ไม่ การฟ้องเรียกทรัพย์สินของจำเลยที่ 1 คืบจากผู้ถือหุ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1269 กฎหมายก็ได้กำหนด อายุความไว้โดยเฉพาะ จึงมีอายุความ 10 ปี ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/30

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยที่ 1 เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดมีจำเลยที่ 2 ถึงที่ 8 เป็นผู้ถือหุ้น จำเลยที่ 1 จดทะเบียนเลิกบริษัท และจดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชีแล้ว โดยจำเลยที่ 2 เป็นผู้ชำระบัญชี จำเลยที่ 2 เพิกเฉยไม่ใช้สิทธิเรียกร้องเอาเงินอันเป็นทรัพย์สินของจำเลยที่ 1 คืบจากจำเลยที่ 2 ถึงที่ 8 เป็นเหตุให้จำเลยที่ 1 ไม่มีสินทรัพย์ชำระหนี้ค่าภาษีอากรทำให้โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ต้องเสียประโยชน์ โจทก์จึงขอใช้สิทธิเรียกร้องเอาทรัพย์สินคืบจากจำเลยที่ 2 ถึงที่ 8 ในนามของตนเองแทนจำเลยที่ 1 เพื่อป้องกันสิทธิของโจทก์ในมูลหนี้ค่าภาษีอากรดังกล่าว ขอให้บังคับจำเลยที่ 3 คืบเงินเพื่อชำระหนี้ค่าภาษีอากร 396,800 บาท จำเลยที่ 2 และจำเลยที่ 4 ถึงที่ 8 คืบเงินเพื่อชำระหนี้ค่าภาษีอากรคนละ 99,200 บาท ให้จำเลยที่ 2 ถึงที่ 8 ชำระดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีของต้นเงินที่จำเลยแต่ละคนต้องชำระคืน นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 5 ที่ 6 และที่ 8 ให้การว่า จำเลยที่ 5 ที่ 6 และที่ 8 ไม่ได้เป็นผู้ถือหุ้นของจำเลยที่ 1 และไม่เคยรับคืนเงินอันเป็นทรัพย์สินของจำเลยที่ 1 โจทก์ไม่ได้ฟ้องเรียกหนี้ภายใน 2 ปีนับแต่วันสิ้นสุดการชำระบัญชีของจำเลยที่ 1 ฟ้องของโจทก์จึงขาดอายุความขอให้ยกฟ้องจำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 และที่ 7 ขาดนัยคำให้การและขาดนัดพิจารณาศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วพิพากษายกฟ้องโจทก์อุทธรณ์ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนโจทก์ฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "มีปัญหาวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ว่าการที่โจทก์ใช้สิทธิเรียกร้องของจำเลยที่ 1 ฟ้องจำเลยที่

2 ถึงที่ 8 ให้ชำระเงินที่จะต้องคืนจำเลยที่ 1 ให้แก่โจทก์ โดยฟ้องจำเลยที่ 1 แทนการขอหมายเรียกจำเลยที่ 1 ให้เข้ามาในคดีนั้นกระทำได้หรือไม่ เห็นว่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 234 บัญญัติให้เจ้าหนี้ผู้ใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้จะต้องขอหมายเรียกลูกหนี้เข้ามาในคดีนั้นด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อประสงฆ์ให้ลูกหนี้ได้มีโอกาสรักษาสีทธิของตน ดังนั้นการที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ 1 เข้ามาในคดีนี้แทนการขอให้ศาลหมายเรียกจำเลยที่ 1 เข้ามาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 57(3) จึงถือได้ว่าการเรียกลูกหนี้เข้ามาในคดีตามความมุ่งหมายของบทบัญญัติดังกล่าวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4 แล้ว โจทก์จึงฟ้องจำเลยที่ 1 แทนการขอหมายเรียกจำเลยที่ 1 ให้เข้ามาในคดีได้หาเป็นเหตุที่จะต้องยกฟ้องโจทก์และขัดข้องที่จะพิพากษาให้จำเลยอื่นชำระหนี้แก่โจทก์โดยอ้างว่าโจทก์มิได้หมายเรียกจำเลยที่ 1 เข้ามาในคดีไม่ ส่วนปัญหาที่ว่าโจทก์ฟ้องจำเลยที่ 1 โดยมีได้มีคำขอบังคับจำเลยที่ 1 ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 172 วรรคสอง จะเป็นเหตุให้ต้องยกฟ้องโจทก์หรือไม่นั้น เห็นว่า การที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ 1 โดยมีได้มีคำขอบังคับให้จำเลยที่ 1 ชำระหนี้นั้นก็เนื่องจากศาลฎีกาเคยพิพากษาให้จำเลยที่ 1 ชำระหนี้รายเดียวกันนี้ให้แก่โจทก์ไปก่อนแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องมีคำขอบังคับจำเลยที่ 1 อีก ทั้งเมื่อมิได้มีคำขอบังคับจำเลยที่ 1 ศาลก็พิพากษาบังคับจำเลยที่ 1 ไม่ได้อยู่แล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142หาเป็นเหตุให้ฟ้องโจทก์ต้องเสียไปถึงกับยกฟ้องโจทก์ไม่ และการฟ้องเรียกทรัพย์สินของจำเลยที่ 1 คืนจากผู้ถือหุ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1269 กฎหมายก็มีได้กำหนดอายุความไว้โดยเฉพาะจึงมีอายุความ 10 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/30 ที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับฟ้องของโจทก์สำหรับจำเลยที่ 1 และศาลอุทธรณ์เห็นฟ้องด้วยนั้น ไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกาฎีกาของโจทก์ฟังขึ้น"พิพากษายกคำพิพากษาของศาลล่างทั้งสอง ให้ศาลชั้นต้นรับฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ 1 ไว้แล้วดำเนินกระบวนการพิจารณาตั้งแต่ให้จำเลยทั้งแปดยื่นคำให้การใหม่และพิพากษาใหม่ตามรูปคดี ดูฉบับย่อฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 291/2542กรมสรรพากรโจทก์บริษัท เอก พัน ธิโซโล ไทย จำกัด กับพวกจำเลย ป.พ.พ. ม. 4, ม. 193/30, ม. 234 ป.วิ.พ. ม. 57, ม. 142ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 234 บัญญัติให้เจ้าหนี้ผู้ใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้จะต้องขอหมายเรียกลูกหนี้เข้ามาในคดีนั้นด้วย ก็เพื่อให้ลูกหนี้ได้มีโอกาสรักษาสีทธิของตน ดังนั้นการที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ 1 เข้ามาในคดีนี้แทนการขอให้ศาลหมายเรียกจำเลยที่ 1 เข้ามาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 57(3)จึงถือได้ว่าการเรียกลูกหนี้เข้ามาในคดีตามความมุ่งหมายของบทบัญญัติดังกล่าวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 4 แล้ว โจทก์จึงฟ้องจำเลยที่ 1 แทนการขอหมายเรียกจำเลยที่ 1 ให้เข้ามาในคดีได้ หาเป็นเหตุที่จะต้องยกฟ้องโจทก์และขัดข้องที่จะพิพากษาให้จำเลยอื่นชำระหนี้แก่โจทก์โดยอ้างว่าโจทก์มิได้หมายเรียกจำเลยที่ 1 เข้ามาในคดีไม่ การที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ 1 โดยมีได้มีคำขอบังคับให้จำเลยที่ 1 ชำระหนี้นั้นก็เนื่องจากศาลฎีกาเคยพิพากษาให้จำเลยที่ 1 ชำระหนี้รายเดียวกันนี้ให้แก่โจทก์ไปก่อนแล้วจึงไม่จำเป็นต้องมีคำขอบังคับจำเลยที่ 1 อีก ทั้งเมื่อมิได้มีคำขอบังคับจำเลยที่ 1 ศาลก็พิพากษาบังคับจำเลยที่ 1 ไม่ได้อยู่แล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 142 หาเป็นเหตุให้ฟ้องโจทก์ต้องเสียไปถึงกับยกฟ้องโจทก์ไม่ การฟ้องเรียกทรัพย์สินของจำเลยที่ 1 คืนจากผู้ถือหุ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1269 กฎหมายก็มีได้กำหนด อายุความไว้โดยเฉพาะ จึงมีอายุความ 10 ปี ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/30โจทก์ฟ้องว่า จำเลยที่ 1

เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดมีจำเลยที่ 2 ถึงที่ 8 เป็นผู้ถือหุ้น จำเลยที่ 1 จดทะเบียนเลิกบริษัท และจดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชีแล้ว โดยจำเลยที่ 2 เป็นผู้ชำระบัญชี จำเลยที่ 2 เพิกเฉยไม่ใช้สิทธิเรียกร้องเอาเงินอันเป็นทรัพย์สินของจำเลยที่ 1 คืนจากจำเลยที่ 2 ถึงที่ 8 เป็นเหตุให้จำเลยที่ 1 ไม่มีสินทรัพย์ชำระหนี้ค่าภาษีอากรทำให้โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ต้องเสียประโยชน์ โจทก์จึงขอใช้สิทธิเรียกร้องเอาทรัพย์สินคืนจากจำเลยที่ 2 ถึงที่ 8 ในนามของตนเองแทนจำเลยที่ 1 เพื่อป้องกันสิทธิของโจทก์ในมูลหนี้ค่าภาษีอากรดังกล่าว ขอให้บังคับจำเลยที่ 3 คืนเงินเพื่อชำระหนี้ค่าภาษีอากร 396,800 บาท จำเลยที่ 2 และจำเลยที่ 4 ถึงที่ 8 คืนเงินเพื่อชำระหนี้ค่าภาษีอากรคนละ 99,200 บาท ให้จำเลยที่ 2 ถึงที่ 8 ชำระดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงินที่จำเลยแต่ละคนต้องชำระคืน นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 5 ที่ 6 และที่ 8 ให้การว่า จำเลยที่ 5 ที่ 6 และที่ 8 ไม่ได้เป็นผู้ถือหุ้นของจำเลยที่ 1 และไม่เคยรับคืนเงินอันเป็นทรัพย์สินของจำเลยที่ 1 โจทก์ไม่ได้ฟ้องเรียกหนี้ภายใน 2 ปี นับแต่วันสิ้นสุดการชำระบัญชีของจำเลยที่ 1 ฟ้องของโจทก์จึงขาดอายุความ ขอให้ยกฟ้องจำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 และที่ 7 ขาดนัดยื่นคำให้การและขาดนัดพิจารณาศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วพิพากษายกฟ้องโจทก์อุทธรณ์ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนโจทก์ฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "มีปัญหาวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ว่าการที่โจทก์ใช้สิทธิเรียกร้องของจำเลยที่ 1 ฟ้องจำเลยที่ 2 ถึงที่ 8 ให้ชำระเงินที่จะต้องคืนจำเลยที่ 1 ให้แก่โจทก์ โดยฟ้องจำเลยที่ 1 แทนการขอหมายเรียกจำเลยที่ 1 ให้เข้ามาในคดีนั้นกระทำได้หรือไม่ เห็นว่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 234 บัญญัติให้เจ้าหนี้ผู้ใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้จะต้องขอหมายเรียกลูกหนี้เข้ามาในคดีนั้นด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อประสงค์ให้ลูกหนี้ได้มีโอกาสรักษาสีทธิของตน ดังนั้นการที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ 1 เข้ามาในคดีนี้แทนการขอให้ศาลหมายเรียกจำเลยที่ 1 เข้ามาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 57(3) จึงถือได้ว่าเป็นการเรียกลูกหนี้เข้ามาในคดีตามความมุ่งหมายของบทบัญญัติดังกล่าวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4 แล้ว โจทก์จึงฟ้องจำเลยที่ 1 แทนการขอหมายเรียกจำเลยที่ 1 ให้เข้ามาในคดีได้หาเป็นเหตุที่จะต้องยกฟ้องโจทก์และขัดข้องที่จะพิพากษาให้จำเลยอื่นชำระหนี้แก่โจทก์โดยอ้างว่าโจทก์มิได้หมายเรียกจำเลยที่ 1 เข้ามาในคดีไม่ ส่วนปัญหาที่ว่าโจทก์ฟ้องจำเลยที่ 1 โดยมีได้มีคำขอบังคับจำเลยที่ 1 ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 172 วรรคสอง จะเป็นเหตุให้ต้องยกฟ้องโจทก์หรือไม่นั้น เห็นว่า การที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ 1 โดยมีได้มีคำขอบังคับให้จำเลยที่ 1 ชำระหนี้นั้นก็เนื่องจากศาลฎีกาเคยพิพากษาให้จำเลยที่ 1 ชำระหนี้รายเดียวกันนี้ให้แก่โจทก์ไปก่อนแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องมีคำขอบังคับจำเลยที่ 1 อีกทั้งเมื่อมีได้มีคำขอบังคับจำเลยที่ 1 ศาลก็พิพากษาบังคับจำเลยที่ 1 ไม่ได้อยู่แล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 หาเป็นเหตุให้ฟ้องโจทก์ต้องเสียไปถึงกับยกฟ้องโจทก์ไม่ และการฟ้องเรียกทรัพย์สินของจำเลยที่ 1 คืนจากผู้ถือหุ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1269 กฎหมายก็ได้กำหนดอายุความไว้โดยเฉพาะจึงมีอายุความ 10 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/30 ที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับฟ้องของโจทก์สำหรับจำเลยที่ 1 และศาลอุทธรณ์เห็นฟ้องด้วยนั้น ไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกาฎีกาของโจทก์ฟังขึ้น"พิพากษายกคำพิพากษาของศาลล่างทั้งสอง ให้ศาลชั้นต้นรับฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ 1 ไว้แล้วดำเนินกระบวนการพิจารณาตั้งแต่ให้จำเลยทั้งแปดยื่นคำให้การใหม่และพิพากษาใหม่ตามรูปคดี(วุฒินันท์ สุขสว่าง-ระพินทร บรรจงศิลป์-ประกาศบูรพาจารย์)แหล่งที่มาสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการแผนกหมายเลขคดีดำศาลฎีกาหมายเลขคดีดำ

ศาลชั้นต้นหมายเลขคดีแดงศาลชั้นต้นหมายเลขตามคำพิพากษาฎีกาที่หมายเลขมีข้อพิจารณาอยู่ 2 เรื่อง 1. การเรียกลูกหนี้เข้ามาในคดีที่เจ้าหนี้ใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ การใช้สิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ในกรณีที่ลูกหนี้ขัดขืนหรือเพิกเฉยไม่ใช้สิทธิเรียกร้องของตนเป็นเหตุให้เจ้าหนี้เสียประโยชน์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 233 นั้นเป็นการที่เจ้าหนี้ใช้สิทธิในนามของตนเอง มีจำต้องได้รับมอบหมายหรือได้รับความยินยอมจากลูกหนี้ ซึ่งสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้เกิดขึ้น โดยผลของกฎหมายอย่างไรก็ตามสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้จะใช้เรียกร้องให้บุคคลภายนอกชำระหนี้เป็นสิทธิของลูกหนี้ เพียงแต่กฎหมายให้สิทธิเจ้าหนี้ใช้สิทธิแทนได้ในนามตนเอง กรณีมิใช่บัญญัติให้เกิดสิทธิขึ้นใหม่โดยตรงระหว่างเจ้าหนี้ต่อบุคคลภายนอก ดังนั้นมาตรา 234 จึงบัญญัติให้เจ้าหนี้ผู้ใช้สิทธิเรียกร้องเรียกลูกหนี้เข้ามาในคดีด้วย หากพิจารณาถ้อยคำในมาตรา 234 ก็น่าที่จะเป็นกรณีที่ให้เจ้าหนี้เป็นโจทก์ฟ้องคดี แล้วหมายเรียกลูกหนี้เข้ามาในคดีภายหลัง แต่ตามคำพิพากษาฎีกาที่หมายเลขนี้แทนที่โจทก์ผู้เป็นเจ้าหนี้จะใช้สิทธิเรียกร้องโดยการฟ้องบุคคลภายนอกแล้วเรียกลูกหนี้เข้ามาในคดีดังที่กล่าวแล้วหาไม่ แต่กลับฟ้องลูกหนี้เป็นจำเลยรวมกับบุคคลภายนอกตั้งแต่แรกเลยซึ่งศาลฎีกาก็วินิจฉัยว่ากระทำได้ โดยพิจารณาถึงความมุ่งหมายของมาตรา 234 ว่าต้องการให้ลูกหนี้เข้ามาในคดีเพื่อให้ได้มีโอกาสรักษาสิทธิของตนแทนที่จะฟ้องบุคคลภายนอก แล้วเรียกลูกหนี้เข้ามาตามมาตรา 57(3)ซึ่งก่อนหน้านี้เคยมีคำพิพากษาฎีกาที่ 1065/2496 วินิจฉัยว่าเจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้และบุคคลภายนอกเป็นคดีเดียวกันก็ได้ชื่อว่าเรียกลูกหนี้เข้ามาในคดีแล้ว คำพิพากษาฎีกาที่หมายเลขนี้จึงวินิจฉัยตามแนวคำพิพากษาฎีกาดังกล่าว แต่ที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าการที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ 1 เข้ามาในคดีนี้แทนการขอให้ศาลหมายเรียกจำเลยที่ 1 เข้ามาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 57(3)จึงถือว่าได้มีการเรียกลูกหนี้เข้ามาในคดี ผู้หมายเหตุเห็นโดยความเคารพว่า การที่เจ้าหนี้ใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 233 และ มาตรา 234 ให้เรียกลูกหนี้เข้ามาในคดีนี้น่าที่จะเป็นการเรียกตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 57 วรรคท้ายที่บัญญัติรองรับไว้เป็นการเฉพาะแล้ว กรณีมีน่าจะใช้การเรียกตามมาตรา 57(3) อย่างไรก็ตามการแปลความประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 234 ว่าเจ้าหนี้สามารถฟ้องลูกหนี้รวมมากับบุคคลภายนอกตั้งแต่เริ่มคดีโดยไม่จำต้องขอหมายเรียกเข้ามาภายหลัง ซึ่งฐานะของลูกหนี้จึงตกเป็นจำเลยตั้งแต่ถูกฟ้องอันจะต้องให้การสู้คดีเช่นเดียวกับบุคคลภายนอกผู้หมายเหตุมีความเห็นโดยความเคารพต่อคำวินิจฉัยของศาลฎีกาดังกล่าวว่า บทบัญญัติมาตรา 234 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่บัญญัติให้เรียกลูกหนี้เข้ามาในคดีน่าจะให้เรียกเข้ามาในฐานะที่เป็นโจทก์ร่วมมากกว่าจะให้เป็นจำเลยร่วม หรือให้ตกเป็นจำเลยตั้งแต่แรก โดยเหตุผลประการแรก บทบัญญัติที่ให้เจ้าหนี้ใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ต่อบุคคลภายนอกเป็นการให้เจ้าหนี้ใช้สิทธิแทนลูกหนี้ แม้จะให้เจ้าหนี้ใช้สิทธิในนามตนเองได้แต่กฎหมายก็ให้เรียกลูกหนี้เข้ามาในคดี หากพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 233 โดยละเอียดแล้วเป็นเรื่องที่เจ้าหนี้อาศัยสิทธิของลูกหนี้ฟ้องร้อง มูลหนี้ที่เจ้าหนี้จะอาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาในการฟ้องก็เป็นมูลหนี้ระหว่างลูกหนี้กับบุคคลภายนอกดังนั้นลูกหนี้จึงควรถูกเรียกเข้ามาในคดีในฐานะโจทก์ร่วมมิใช่ถูกฟ้องเป็นจำเลยหรือเป็นจำเลยร่วม เหตุผลประการที่สองในชั้นพิจารณาการนำสืบพิสูจน์ความเป็นหนี้ระหว่างลูกหนี้กับบุคคลภายนอก เจ้าหนี้อยมต้องอาศัยพยานหลักฐานจากลูกหนี้เพราะลำพังเจ้าหนี้อยมยากที่จะหาพยานหลักฐานพิสูจน์ว่าบุคคลภายนอกเป็นหนี้ลูกหนี้อย่างไร หากลูกหนี้เป็นฝ่ายจำเลยซึ่งตรงกันข้ามกับเจ้าหนี้ก็อาจเกิดข้อขัดข้องหรือไม่สะดวกในการนำ

พยานหลักฐานเข้าสืบ เหตุผลประการที่สาม การที่เจ้าหนี้ใช้สิทธิฟ้องร้องบุคคลภายนอกเป็นการฟ้องแทนลูกหนี้ดังจะเห็นได้จากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 235 ให้สิทธิเจ้าหนี้เรียกเงินที่บุคคลภายนอกค้างต่อลูกหนี้ได้เต็มจำนวนโดยมิพักต้องคำนึงว่าลูกหนี้เป็นหนี้เจ้าหนี้อยู่เท่าใด ลูกหนี้จึงควรเข้ามาในคดีในฐานะโจทก์มิใช่ในฐานะจำเลย และเหตุผลประการสุดท้าย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 236 ให้บุคคลภายนอกยกข้อต่อสู้ที่มีอยู่ต่อลูกหนี้ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ได้ แสดงให้เห็นว่าคดีที่เจ้าหนี้ใช้สิทธิเรียกเป็นคดีที่ฟ้องร้องบังคับบุคคลภายนอกให้ชำระหนี้มิใช่บังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ ลูกหนี้จึงควรเข้ามาในฐานะโจทก์หรือโจทก์ร่วม 2. คำขอท้ายฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 172 วรรคสอง โดยหลักการบรรยายฟ้องของโจทก์จะต้องแสดงโดยชัดแจ้งซึ่ง(1) สภาพแห่งข้อหา (2) ข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหา และ(3) คำขอบังคับ โจทก์ต้องบรรยายโดยชัดแจ้งตั้งแต่ (1) ถึง (3) มิฉะนั้นเป็นฟ้องเคลือบคลุมแต่อย่างใดก็ตามฟ้องเคลือบคลุมในคดีแพ่งไม่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลจะยกขึ้นยกฟ้องเองไม่ได้ จำเลยต้องต่อสู้เป็นประเด็นไว้ในคำให้การ(คำพิพากษาฎีกาที่ 914/2503(ป.)) ตามคำพิพากษาฎีกาที่หมายเหตุนี้ไม่ปรากฏว่าฝ่ายจำเลยได้ให้การต่อสู้เป็นประเด็นไว้ว่าฟ้องโจทก์ที่ไม่มีคำขอบังคับเกี่ยวกับจำเลยที่ 1 เป็นฟ้องเคลือบคลุมอย่างไรกับทั้งได้ความว่าคดีระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 1 ศาลฎีกาเคยมีคำพิพากษาให้จำเลยที่ 1 ชำระหนี้รายเดียวกันแก่โจทก์แล้วจึงไม่จำเป็นต้องมีคำขอบังคับจำเลยที่ 1 อีก ดังนั้นศาลฎีกาจึงวินิจฉัยว่า ฟ้องโจทก์ที่ไม่มีคำขอเกี่ยวกับจำเลยที่ 1 ไม่เสียไปถึงกับต้องยกฟ้อง สมกุ่มชาดคำพิพากษา: โจทก์ฟ้องว่า จำเลยที่ 1 เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดมีจำเลยที่ 2 ถึงที่ 8 เป็นผู้ถือหุ้น จำเลยที่ 1 จดทะเบียนเลิกบริษัท และจดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชีแล้ว โดยจำเลยที่ 2 เป็นผู้ชำระบัญชี จำเลยที่ 2 เพิกเฉยไม่ใช้สิทธิเรียกร้องเอาเงินอันเป็นทรัพย์สินของจำเลยที่ 1 คืนจากจำเลยที่ 2 ถึงที่ 8 เป็นเหตุให้จำเลยที่ 1 ไม่มีสินทรัพย์ชำระหนี้ค่าภาษีอากรทำให้โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ต้องเสียประโยชน์ โจทก์จึงขอใช้สิทธิเรียกร้องเอาทรัพย์สินคืนจากจำเลยที่ 2 ถึงที่ 8 ในนามของตนเองแทนจำเลยที่ 1 เพื่อป้องกันสิทธิของโจทก์ในมูลหนี้ค่าภาษีอากรดังกล่าวขอให้บังคับจำเลยที่ 3 คืนเงินเพื่อชำระหนี้ค่าภาษีอากร 396,800 บาท จำเลยที่ 2 และจำเลยที่ 4 ถึงที่ 8 คืนเงินเพื่อชำระหนี้ค่าภาษีอากรคนละ 99,200 บาท ให้จำเลยที่ 2 ถึงที่ 8 ชำระดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงินที่จำเลยแต่ละคนต้องชำระคืน นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 5 ที่ 6 และที่ 8 ให้การว่าจำเลยที่ 5 ที่ 6 และที่ 8 ไม่ได้เป็นผู้ถือหุ้นของจำเลยที่ 1 และไม่เคยรับคืนเงินอันเป็นทรัพย์สินของจำเลยที่ 1 โจทก์ไม่ได้ฟ้องเรียกหนี้ภายใน 2 ปี นับแต่วันสิ้นสุดการชำระบัญชีของจำเลยที่ 1 ฟ้องของโจทก์จึงขาดอายุความ ขอให้ยกฟ้องจำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 และที่ 7 ขาดนัดยื่นคำให้การและขาดนัดพิจารณาศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วพิพากษายกฟ้องโจทก์อุทธรณ์ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนโจทก์ฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "มีปัญหาวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ว่าการที่โจทก์ใช้สิทธิเรียกร้องของจำเลยที่ 1 ฟ้องจำเลยที่ 2 ถึงที่ 8 ให้ชำระเงินที่จะต้องคืนจำเลยที่ 1 ให้แก่โจทก์ โดยฟ้องจำเลยที่ 1 แทนการขอหมายเรียกจำเลยที่ 1 ให้เข้ามาในคดีนั้นกระทำได้หรือไม่ เห็นว่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 234 บัญญัติให้เจ้าหนี้ผู้ใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้จะต้องขอหมายเรียกลูกหนี้เข้ามาในคดีนั้นด้วย ทั้งนี้เพื่อประสงค์ให้ลูกหนี้ได้มีโอกาสรักษาสิทธิของตน ดังนั้นการที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ 1 เข้ามาในคดีนี้แทนการขอให้ศาลหมายเรียกจำเลยที่ 1 เข้ามาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 57(3) จึงถือได้ว่าเป็นการเรียกลูกหนี้เข้ามาในคดี

ตามความมุ่งหมายของบทบัญญัติดังกล่าวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4 แล้ว โจทก์จึงฟ้องจำเลยที่ 1 แทนการขอหมายเรียกจำเลยที่ 1 ให้เข้ามาในคดีได้หาเป็นเหตุที่จะต้องยกฟ้องโจทก์และขัดข้องที่จะพิพากษาให้จำเลยอื่นชำระหนี้แก่โจทก์โดยอ้างว่าโจทก์มิได้หมายเรียกจำเลยที่ 1 เข้ามาในคดีไม่ ส่วนปัญหาที่ว่าโจทก์ฟ้องจำเลยที่ 1 โดยมีได้มีคำขอบังคับจำเลยที่ 1 ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 172 วรรคสอง จะเป็นเหตุให้ต้องยกฟ้องโจทก์หรือไม่นั้น เห็นว่า การที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ 1 โดยมีได้มีคำขอบังคับให้จำเลยที่ 1 ชำระหนี้นั้นก็เนื่องจากศาลฎีกาเคยพิพากษาให้จำเลยที่ 1 ชำระหนี้รายเดียวกันนี้ให้แก่โจทก์ไปก่อนแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องมีคำขอบังคับจำเลยที่ 1 อีก ทั้งเมื่อมิได้มีคำขอบังคับจำเลยที่ 1 ศาลก็พิพากษาบังคับจำเลยที่ 1 ไม่ได้อยู่แล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 หาเป็นเหตุให้ฟ้องโจทก์ต้องเสียไปถึงกับยกฟ้องโจทก์ไม่ และการฟ้องเรียกทรัพย์สินของจำเลยที่ 1 คืนจากผู้ถือหุ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1269 กฎหมายก็มีได้กำหนดอายุความไว้โดยเฉพาะจึงมีอายุความ 10 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/30 ที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับฟ้องของโจทก์สำหรับจำเลยที่ 1 และศาลอุทธรณ์เห็นฟ้องด้วยนั้น ไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกาฎีกาของโจทก์ฟังขึ้น"พิพากษายกคำพิพากษาของศาลล่างทั้งสอง ให้ศาลชั้นต้นรับฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ 1 ไว้แล้วดำเนินกระบวนการพิจารณาตั้งแต่ให้จำเลยทั้งแปดยื่นคำให้การใหม่และพิพากษาใหม่ตามรูปคดี อุทธรณ์ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 291/2542 กรมสรรพากรโจทก์บริษัท เอก พัน ธีโซโล ไทย จำกัด กับพวกจำเลย ป.พ.พ. ม. 4, ม. 193/30, ม. 234 ป.วิ.พ. ม. 57, ม. 142 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 234 บัญญัติให้เจ้าหนี้ผู้ใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้จะต้องขอหมายเรียกลูกหนี้เข้ามาในคดีนั้นด้วย ก็เพื่อให้ลูกหนี้ได้มีโอกาสรักษาสีสิทธิของตน ดังนั้นการที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ 1 เข้ามาในคดีนี้แทนการขอให้ศาลหมายเรียกจำเลยที่ 1 เข้ามาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 57(3) จึงถือได้ว่าการเรียกลูกหนี้เข้ามาในคดีตามความมุ่งหมายของบทบัญญัติดังกล่าวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4 แล้ว โจทก์จึงฟ้องจำเลยที่ 1 แทนการขอหมายเรียกจำเลยที่ 1 ให้เข้ามาในคดีได้ หาเป็นเหตุที่จะต้องยกฟ้องโจทก์และขัดข้องที่จะพิพากษาให้จำเลยอื่นชำระหนี้แก่โจทก์โดยอ้างว่าโจทก์มิได้หมายเรียกจำเลยที่ 1 เข้ามาในคดีไม่ การที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ 1 โดยมีได้มีคำขอบังคับให้จำเลยที่ 1 ชำระหนี้นั้นก็เนื่องจากศาลฎีกาเคยพิพากษาให้จำเลยที่ 1 ชำระหนี้รายเดียวกันนี้ให้แก่โจทก์ไปก่อนแล้วจึงไม่จำเป็นต้องมีคำขอบังคับจำเลยที่ 1 อีก ทั้งเมื่อมิได้มีคำขอบังคับจำเลยที่ 1 ศาลก็พิพากษาบังคับจำเลยที่ 1 ไม่ได้อยู่แล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 หาเป็นเหตุให้ฟ้องโจทก์ต้องเสียไปถึงกับยกฟ้องโจทก์ไม่ การฟ้องเรียกทรัพย์สินของจำเลยที่ 1 คืนจากผู้ถือหุ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1269 กฎหมายก็มีได้กำหนด อายุความไว้โดยเฉพาะ จึงมีอายุความ 10 ปี ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/30 โจทก์ฟ้องว่า จำเลยที่ 1 เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดมีจำเลยที่ 2 ถึงที่ 8 เป็นผู้ถือหุ้น จำเลยที่ 1 จดทะเบียนเลิกบริษัท และจดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชีแล้ว โดยจำเลยที่ 2 เป็นผู้ชำระบัญชี จำเลยที่ 2 เพิกเฉยไม่ใช้สิทธิเรียกร้องเอาเงินอันเป็นทรัพย์สินของจำเลยที่ 1 คืนจากจำเลยที่ 2 ถึงที่ 8 เป็นเหตุให้จำเลยที่ 1 ไม่มีสินทรัพย์ชำระหนี้คำภาษีอากรทำให้โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ต้องเสียประโยชน์ โจทก์จึงขอใช้สิทธิเรียกร้องเอาทรัพย์สินคืนจากจำเลยที่ 2 ถึงที่ 8 ในนามของตนเองแทนจำเลยที่ 1 เพื่อป้องกันสิทธิของโจทก์ในมูลหนี้คำภาษีอากรดังกล่าว ขอให้บังคับจำเลยที่ 3 คืนเงินเพื่อชำระหนี้

ค่าภาษีอากร 396,800 บาท จำเลยที่ 2 และจำเลยที่ 4 ถึงที่ 8 คืนเงินเพื่อชำระหนี้ค่าภาษีอากร คนละ 99,200 บาท ให้จำเลยที่ 2 ถึงที่ 8 ชำระดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงินที่จำเลยแต่ละคนต้องชำระคืน นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 5 ที่ 6 และที่ 8 ให้การว่า จำเลยที่ 5 ที่ 6 และที่ 8 ไม่ได้เป็นผู้ถือหุ้นของจำเลยที่ 1 และไม่เคยรับคืนเงินอันเป็นทรัพย์สินของจำเลยที่ 1 โจทก์ไม่ได้ฟ้องเรียกหนี้ภายใน 2 ปี นับแต่วันสิ้นสุดการชำระบัญชีของจำเลยที่ 1 ฟ้องของโจทก์จึงขาดอายุความ ขอให้ยกฟ้องจำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 และที่ 7 ขาดนัดยื่นคำให้การและขาดนัดพิจารณาศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วพิพากษายกฟ้องโจทก์อุทธรณ์ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนโจทก์ฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "มีปัญหาวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ว่าการที่โจทก์ใช้สิทธิเรียกร้องของจำเลยที่ 1 ฟ้องจำเลยที่ 2 ถึงที่ 8 ให้ชำระเงินที่จะต้องคืนจำเลยที่ 1 ให้แก่โจทก์ โดยฟ้องจำเลยที่ 1 แทนการขอหมายเรียกจำเลยที่ 1 ให้เข้ามาในคดีนั้นกระทำได้หรือไม่ เห็นว่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 234 บัญญัติให้เจ้าหนี้ผู้ใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้จะต้องขอหมายเรียกลูกหนี้เข้ามาในคดีนั้นด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อประสงค์ให้ลูกหนี้ได้มีโอกาสรักษาสถานะของตน ดังนั้นการที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ 1 เข้ามาในคดีนี้แทนการขอให้ศาลหมายเรียกจำเลยที่ 1 เข้ามาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 57(3) จึงถือได้ว่าเป็นการเรียกลูกหนี้เข้ามาในคดีตามความมุ่งหมายของบทบัญญัติดังกล่าวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4 แล้ว โจทก์จึงฟ้องจำเลยที่ 1 แทนการขอหมายเรียกจำเลยที่ 1 ให้เข้ามาในคดีได้หาเป็นเหตุที่จะต้องยกฟ้องโจทก์และขัดข้องที่จะพิพากษาให้จำเลยอื่นชำระหนี้แก่โจทก์โดยอ้างว่าโจทก์มิได้หมายเรียกจำเลยที่ 1 เข้ามาในคดีไม่ ส่วนปัญหาที่ว่าโจทก์ฟ้องจำเลยที่ 1 โดยมีได้มีคำขอบังคับจำเลยที่ 1 ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 172 วรรคสอง จะเป็นเหตุให้ต้องยกฟ้องโจทก์หรือไม่นั้น เห็นว่า การที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ 1 โดยมีได้มีคำขอบังคับให้จำเลยที่ 1 ชำระหนี้นั้นก็เนื่องจากศาลฎีกาเคยพิพากษาให้จำเลยที่ 1 ชำระหนี้รายเดียวกันนี้ให้แก่โจทก์ไปก่อนแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องมีคำขอบังคับจำเลยที่ 1 อีกทั้งเมื่อมีได้มีคำขอบังคับจำเลยที่ 1 ศาลก็พิพากษาบังคับจำเลยที่ 1 ไม่ได้อยู่แล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 หาเป็นเหตุให้ฟ้องโจทก์ต้องเสียไปถึงกับยกฟ้องโจทก์ไม่ และการฟ้องเรียกทรัพย์สินของจำเลยที่ 1 คืนจากผู้ถือหุ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1269 กฎหมายก็มีได้กำหนดอายุความไว้โดยเฉพาะจึงมีอายุความ 10 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/30 ที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับฟ้องของโจทก์สำหรับจำเลยที่ 1 และศาลอุทธรณ์เห็นฟ้องด้วยนั้น ไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกาฎีกาของโจทก์ฟังขึ้น"พิพากษายกคำพิพากษาของศาลล่างทั้งสอง ให้ศาลชั้นต้นรับฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ 1 ไว้แล้วดำเนินกระบวนการพิจารณาตั้งแต่ให้จำเลยทั้งแปดยื่นคำให้การใหม่และพิพากษาใหม่ตามรูปคดี

องค์คณะ

วุฒินันท์ สุขสว่าง · ระพินทร บรรจงศิลป์ · ประกาศ บุรพางกูร

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: thai-legal-corpus (CC-BY-4.0) – deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/291/2542>